

Warszawa, dn. 21 lipiec 2005 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr hab. Andrzej ZOLL

RPO-506320 III/05/JJ

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Pani

Izabela Jaruga-Nowacka
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Polityki Społecznej

Uprzejmie informuję Panią Premier, że w ostatnim czasie jestem adresatem skarg na rozwiązania wprowadzone ustawą z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz.U. Nr 86, poz.732).

Stosownie do art. 7 tej ustawy zaliczka alimentacyjna przysługuje osobie uprawnionej do ukończenia 18 roku życia, albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej, do ukończenia 24 roku życia. Za „osobę uprawnioną” w rozumieniu tej ustawy uważa się osobę uprawnioną do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna, wychowywaną przez osobę samotną, a także uczącą się w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych. Przy czym przepis ten stanowi w dalszej części, że za osobę samotną rozumie się osobę samotnie wychowującą dziecko, o której mowa w przepisach o świadczeniach rodzinnych. Zgodnie z art. 3 pkt 17 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. Nr 228, poz. 2255 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym od 1 września 2005 r. - ilekroć w ustawie o świadczeniach rodzinnych jest mowa o osobie samotnie wychowującej dziecko - oznacza to pannę, kawalera, osobę pozostającą w separacji orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, osobę rozwiedzioną, wdowę lub wdowca, jeżeli wspólnie nie wychowuje dziecka z ojcem lub matką dziecka.

Tym samym po 1 września 2005 r. osoby wychowujące dzieci z pierwszego związku, które ponownie zawarły związek małżeński, a które nie mogą wyegzekwować zasądzonych alimentów od zobowiązanego, nadal nie otrzymują pomocy ze strony państwa.

W tym miejscu należy przypomnieć, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 18 maja 2005 r., K 16/04, (OTK ZU Nr 5/A/2005, poz. 51) podkreślił, że wynikająca z art. 18 Konstytucji zasada ochrony i opieki nad rodziną nie może być sprzeczna z ochroną i opieką nad małżeństwem, macierzyństwem czy rodzicielstwem. (...) oznacza to, że opieka nad rodziną nie powinna być pojmowana w sposób, który naruszałaby zasadę ochrony i opieki nad małżeństwem, a w szczególności nad stabilnością małżeństwa.

Niestety rozwiązania zawarte w ustawie z 22 kwietnia 2005 r. ponownie preferują osoby „samotnie wychowujące dzieci” przez przyznanie im zaliczki alimentacyjnej, a ponadto przez pozbawienie takiego świadczenia osoby wychowujące dziecko w rodzinie, zachęcają do zmiany statusu prawnego rodziny, co stanowi zagrożenie dla trwałości małżeństwa, a zatem pozostaje w kolizji z art. 18 Konstytucji.

Na takie stwierdzenie pozwala interpretacja art. 29 ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Przepis ten stanowi bowiem, że osoba uprawniona do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna, wychowywana przez osobę pozostającą w związku małżeńskim, nabywa prawo do zaliczki, przez okres jednego roku, jeżeli osoba pozostająca w związku małżeńskim złożyła do sądu pozew o rozwód albo separację i spełnione są warunki określone w ustawie. Rozwiązanie to, w mojej ocenie, nadal narusza zasadę równości wyrażoną w art. 32 Konstytucji.

W przytoczonym wyroku z 18 maja 2005 r. Trybunał Konstytucyjny przypomniał, jak należy rozumieć zasadę równości i związane z nią prawo do równego traktowania przez władze publiczne stwierdzając w szczególności, „że prawodawca nie może określać kręgu podmiotów objętych uprawnieniami, przywilejami czy obowiązkami w sposób całkowicie dowolny. Uprawnienia te muszą obejmować wszystkie podmioty charakteryzujące się daną wspólną cechą istotną z punktu widzenia konkretnej regulacji prawnej”. A taką cechą wspólną w tym przypadku jest niemożność uzyskania alimentów od osób zobowiązanych.

Z tych względów stoję na stanowisku, zgodnie z którym prawem do świadczenia w formie zaliczki alimentacyjnej powinny być objęte zarówno dzieci w rodzinach niepełnych, jak i w rodzinach pełnych.

Działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) uprzejmie proszę Panią Premier o przedstawienie stanowiska w powyższej sprawie.

/-/

DYREKTOR ZESPOŁU

/-/ mgr Lesław Nawacki